

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur 9 maart – 12:00 uur 10 maart

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen V&VN 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Uit onderzoeken van Resono, I&O en EenVandaag zou blijken dat het draagvlak voor de avondklok 'keldert', zo duiden verschillende media. De Volkskrant en AD komen met vrijwel identieke berichten waarin de opmerking van minister Grapperhaus -dat Nederlanders zouden 'meegroeien met de avondklok' tegen het licht wordt gehouden (een 'factcheck' als het ware). Beide media concluderen dat de feiten Grapperhaus tegenspreken. In de onderzoeken zien de media bovendien dat de aandrang om naar buiten te gaan zal toenemen naarmate de lente inzet. EenVandaag wijst naar de gebroken belofte om de avondklok als eerste in te trekken als verklaring voor het dalende draagvlak.
- Waar er tot nu toe vooral positieve verhalen over het Janssen-vaccin verschenen (de 'Volvo onder de vaccins', 'het Leidse Janssen'), komt daar nu het nieuws bij dat ook farmaceut Janssen met productieproblemen kampt. Over de aard van de problemen is nog weinig duidelijk. Volgens een EU-ambtenaar zouden de problemen liggen in de apparatuur en de bestanddelen van de vaccins. Farmaceut Janssen en moederbedrijf Johnson & Johnson houden zich op de vlakte in hun reactie. Het lijkt er wel op dat de goede hoop omtrent het vaccin getemperd moet worden.
- V&VN is ongerust nu het kabinet heeft aangekondigd dat er versoepelingen in april mogelijk zijn, zelfs als het aantal ziekenhuisopnames door Covid-19 hoger ligt dan nu. Volgens de beroepsvereniging maakt het kabinet zich vooral druk om het aantal ziekenhuisopnames, terwijl de zorgsector zich juist voorbereidt op een derde golf. "Ondanks de strenge lockdown en avondklok nemen de besmettingen niet af. We weten nog niet wat de recente versoepelingen voor effect hebben. Nieuwe varianten van het virus winnen terrein. We houden ons hart vast."

Karakterisering van de berichtgeving

- Enkele berichten in de media naar aanleiding van de nieuwe RIVM-cijfers. Trouw stelt dat de derde golf (voorlopig) nog uitblijft en NRC schiet uit met 'De IC's kunnen plotseling weer overstromen'.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte
Welke informatievragen leven er bij getroffen?

- Via de social mediakanalen van VWS komen relatief veel berichten langs over de aanpassingen zoals die zijn aangekondigd in de persconferentie. Mensen vragen zich af waarom er niet geadviseerd wordt om meer naar buiten te gaan (wandelen, fietsen en frisse lucht halen) en meer te bewegen om je weerstand hoog te houden. Ook waren er klachten en vragen over het buitensporten; 'Stom dat dit alleen bij sportaccommodaties mag, want zo vallen heel veel mensen alsnog buiten de boot'; 'Waarom mag je niet in parken sporten?'; 'Is het maximaal 4 personen incl. sportinstructeur of excl.?'; 'Waarom mag je niet binnensporten?'
- Via de social mediakanalen van VWS ging wederom een groot gedeelte van de berichten over vaccineren. Vooral het AstraZeneca-vaccin komt aan bod, omdat mensen bang zijn dat dit vaccin niet genoeg beschermt. Daarnaast blijft onduidelijk voor mensen wanneer de mensen met een leeftijdscategorie 65+ aan de beurt zijn. Er worden veel discussies gevoerd het wel of niet nemen van het vaccin, en wat daarvoor de redenen zijn. Via de social mediakanalen van minister De Jonge laten mensen weten niet te begrijpen waarom een vaccinatiebewijs nodig is als de gevaccineerde veilig zijn?
- Via de social mediakanalen van VWS komen enkele klachten binnen over zonnebanken niet gesloten blijven.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Op verpleegafdeling cardiologie van het Laurentius ziekenhuis in Roermond zijn vier patiënten en drie medewerkers positief getest.
- Het CBS meldt dat het coronavirus in Nederland aan zeker 16.000 mensen het leven heeft gekost in de periode van maart tot en met november 2020. Onderzoekers hebben hiervoor gekeken naar doodsoorzaakverklaringen van artsen. Daardoor kwamen ook de mensen in beeld die vermoedelijk wel zijn overleden aan Covid-19, maar daar niet op zijn getest. Zo'n 13.500 mensen zijn overleden aan het virus en zijn daar ook positief op getest. Ongeveer 2600 gevallen zijn niet getest, maar vermoedde de arts op basis van het klinisch beeld dat Covid-19 de doodsoorzaak was. Bijna zes op de tien mensen die vermoedelijk of zeker zijn overleden aan het virus, ontvingen langdurige zorg. Alleen in april had Covid-19 tot dan toe meer sterfgevallen veroorzaakt. Volgens de onderzoekers overleden in de eerste tien weken van de tweede golf ongeveer 5500 mensen zeker of vermoedelijk aan het virus. Eerder hadden zij al vastgesteld dat in die periode veel meer mensen zijn overleden dan gebruikelijk. Nu weten ze ook dat deze toename volledig toe te schrijven is aan het virus. Tijdens de eerste golf overleden ruim 10.000 mensen aan Covid-19.
- Bij de Olympische en Paralympische Spelen van Tokio zijn komende zomer geen 'overzeese' toeschouwers welkom. Ook de start van de estafette met de olympische vlam zal zonder publiek plaatsvinden.

- Uit het dinsdag gepubliceerde Grote Uitgaansonderzoek van het **Trimbos**-instituut blijkt dat van het publiek dat voor de coronacrisis geregeld naar feesten en festivals ging, eenderde zich 'psychisch ongezond' voelt, zo licht de Volkskrant uit in de ochtendkrant. In mei vorig jaar lag dit percentage nog een stuk lager, met een kleine 20%. Waarom dit percentage onder uitgaanders aanzienlijk hoger ligt, valt niet direct te verklaren, zegt Margriet van Laar, hoofd drugsmonitoring van het Trimbos-instituut. "Waarschijnlijk is het een combinatie van de coronacrisis, de studiedruk en sociale restricties. Voor velen was uitgaan in het weekend een uitlaatklep." 89% van de respondenten geeft aan zich geïsoleerd te voelen. "Zo'n 70 procent zou hier ondersteuning bij willen", zegt Van Laar. "Het gaat dan om hulp op het gebied van sociale contacten, het creëren van een dagstructuur, problemen met negatieve stemming, stress en mentale druk."
- Volgens regionale bestuurders van de Duitse grensregio's Aken, Viersen, Heinsberg, Kleef en Euskirchen hebben Duitsers langs de hele Nederlandse grens last van de 'import' van het coronavirus door Nederlands en Belgisch bezoek. Het aantal coronabesmettingen stijgt in deze grensregio's meer dan gemiddeld. De regionale besturen vragen in een brandbrief minister-president Armin Laschet van de deelstaat Noordrijn-Westfalen om zo snel mogelijk extra vaccins beschikbaar te stellen voor hun grensregio's. Zij wijzen erop dat Duitsland de grenzen met Nederland open wil houden.

Vaccineren

- RTL Nieuws merkt op dat Nederland is afzakt tot de 'middenmoter' op de Europese vaccinatie-ranglijst. Vorige week stond Nederland wat betreft de eerste prikken op plek vier in Europa, maar is sindsdien afgezakt naar de dertiende plek.
- Reuters bericht, naar aanleiding van een gesprek met een EU-ambtenaar, dat **farmaceut Janssen** productieproblemen heeft, waardoor het in het tweede kwartaal mogelijk minder vaccins kan leveren. Over de aard van de problemen is nog weinig duidelijk. Volgens de EU-ambtenaar zouden de problemen liggen in de apparatuur en de bestanddelen van de vaccins. FD speculeert dat de leveringsproblemen mogelijk verband houden met het afvullen van de vaccins. Dit gebeurt grotendeels in Amerika en gezien die zelf een tekort aan het Janssen-vaccin hebben zouden ze hun 'machtspositie' kunnen gebruiken om de beschikbare vaccins voor zichzelf te 'reserveren', aldus FD. Een andere mogelijkheid is volgens het FD dat de problemen komen doordat de productie van het vaccin 'gecompliceerd' is. Janssen en moederbedrijf Johnson & Johnson houden zich op de vlakte in hun reactie en zeggen in april te kunnen beginnen met leveren.
- Naar aanleiding van beschuldigingen uit Brussel zegt de **Britse regering** dat het Verenigd Koninkrijk de export van coronavaccins niet heeft tegengehouden. Voorzitter Charles Michel van de raad van regeringsleiders van de EU zei gisteren dat het Verenigd Koninkrijk de export van coronavaccins of bestanddelen daarvoor tegenhoudt. Hij deed dat in reactie op de beschuldiging dat de EU coronavaccins voor de eigen lidstaten wil bewaren. Volgens de Britse krant The Sun moet de EU-vertegenwoordiger in Londen op het matje komen. Minister Raab van Buitenlandse Zaken eist dat Michel zijn woorden terugneemt.
- Volgens voorzitter van de **Europese Raad**, Charles Michel, bedrijven Rusland en China 'propaganda' met coronavaccins. Volgens Michel moeten EU-landen zich niet laten 'misleiden' door de beloftes van Rusland en China om vaccins te leveren aan andere landen. Beide vaccins, in het bijzonder het Russische, vormen al geruime tijd een 'splitszwam' binnen de EU, stelt NRC. Sommige lidstaten wantrouwen de Russische intenties en vrezen voor afhankelijkheid van Rusland bij een cruciaal geneesmiddel. Andere lidstaten willen er juist graag gebruik van maken en verwijten de EU onvoldoende andere vaccins te hebben ingekocht.

Welke geruchten worden genoemd?

- Nieuwsuur meldt op basis van GGD GHOR Nederland dat Defensie een grotere rol gaat spelen bij de vaccinatiecampagne. Dat moet ervoor zorgen dat over een tijdje 1,5 miljoen prikken per week toegediend zouden kunnen worden, zodat begin juli de meeste volwassenen zijn ingeënt. Het ministerie van Defensie bevestigt dat er gesprekken zijn met VWS over uitbreiding van de ondersteuning door defensiemedewerkers bij het vaccineren. Het is ook mogelijk dat defensie administratieve ondersteuning gaat leveren.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Uit onderzoeken van Resono, I&O en EenVandaag zou blijken dat het draagvlak voor de avondklok 'keldert', zo duiden verschillende media. De Volkskrant en AD komen met vrijwel identieke berichten waarin de opmerking van minister Grapperhaus -dat Nederlanders zouden 'meegroeiën met de avondklok' tegen het licht wordt gehouden (een 'factcheck' als het ware). Beide media concluderen dat de feiten Grapperhaus tegenspreken. In de onderzoeken zien de media bovendien dat de andrang om naar buiten te gaan zal toenemen naarmate het warmer wordt. AD schrijft dat de avondklok op een gegeven moment 'onhoudbaar' zal worden. De Volkskrant vult aan dat men de avondklok 'zat wordt'. EenVandaag wijst naar de gebroken belofte om de avondklok als eerste in te trekken als verklaring voor het dalende draagvlak. In een interview met De Telegraaf (in het kader van de verkiezingscampagne) stelt D66-lijsttrekker Sigrid Kaag dat de 'meeste mensen geen last hebben van de avondklok'. Andere maatregelen wegen meer op de mensen, aldus Kaag.
- De **NS** zegt "verrast" te zijn door de kritiek van het OMT dat zich zorgen maakt over toenemende drukte in ov. Het OMT signaleerde gisteren dat de afstand tot de medereizigers lang niet altijd in acht kan worden genomen. "Deze situatie is

onwenselijk en contrasteert met de algemene boodschap om drukke plekken te vermijden." Een woordvoerder van de NS erkent dat het in de trein niet altijd mogelijk is om 1,5 meter afstand tot anderen te houden. "Daarom was het ook de eerste plek in Nederland waar mondkapjes verplicht werden." Daar wordt ook rekening mee gehouden in het zogeheten OV-protocol dat vanwege de coronapandemie werd opgesteld. "Het OMT-advies staat dus haaks op het OV-protocol", concludeert de NS. Volgens de woordvoerder ontstaat drukte vooral door incidenten.

- De **supportersverenigingen van voetbalclubs AZ, PSV en Ajax** zijn voorzichtig positief over de coronatoegangsbepalingen. Volgens voorzitter van Supportersvereniging AZ, Remco Strik, lijkt het een 'mooi hulpmiddel'. Directeur van Supportersvereniging Ajax, Fabian Nagtzaam, denkt dat het 'enorm veel perspectief biedt'. Voorzitter van de Supportersvereniging PSV, Harrie Timmermans, plaatst echter ook kanttekeningen. Volgens hem "gaat het bij voetbal in de kern om veilig vermaak". Volgens Timmermans zijn er meerdere middelen en moet je het vaccin niet heilig maken.

Hoe wordt naar de overheidsaanpak gekeken?

- De beroepsvereniging **Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN)** is ongerust nu het kabinet heeft aangekondigd dat er versoepelingen in april mogelijk zijn, zelfs als het aantal ziekenhuisopnames door Covid-19 hoger ligt dan nu. Volgens de beroepsvereniging maakt het kabinet zich vooral druk om het aantal ziekenhuisopnames, terwijl de zorgsector zich juist voorbereidt op een derde golf. "Ondanks de strenge lockdown en avondklok nemen de besmettingen niet af. We weten nog niet wat de recente versoepelingen voor effect hebben. Nieuwe varianten van het virus winnen terrein. We houden ons hart vast."
- Naar aanleiding van het VWS-nieuws inzake het wetsvoorstel quarantaineplicht (wat breed overgenomen wordt) kopt De Telegraaf: 'Boete of cel in bij lak aan zelfisolatie' in de ochtendkrant. Volgens de krant lijken 'Big Brother-tafereelen' in aantocht om te controleren of Nederlandse en buitenlandse reizigers uit risicogebieden vijf dagen in zelfisolatie gaan, als ze hier arriveren. Volgens De Telegraaf neemt VWS 'hardere maatregelen' omdat 'zachte drang' (zo schrijft VWS) via adviezen bijna niet zou helpen. "We bouwen een dam rond Nederland om import van besmettingen en virusmutanten tegen te houden. Voorzitter Frank Oostdam van reisroepel ANVR vindt de strenge regels prima, zo blijkt uit een reactie die de krant bij hem ophaalt.

Aanloop coronadebat

- **GroenLinks** wil dat iedere Nederlander binnenkort gratis een pakketje sneltesten op het coronavirus thuis ontvangt. "Sneltesten moeten een publieke voorziening zijn, waar je net als bij je vaccinatie of een test bij de GGD geen geld voor hoeft neer te leggen", aldus GroenLinks-Kamerlid Suzanne Kröger. "Anders ontstaat er straks een tweedeling in de samenleving." Met een negatief testresultaat op zak moeten mensen als het aan GroenLinks ligt meer mogelijkheden krijgen. Het hoger onderwijs heeft daarbij de hoogste prioriteit, maar ook voor horeca, sport, cultuur en evenementen moeten de sneltesten voor meer lucht gaan zorgen.
- **D66** wil dat er minder coronavaccins in voorraad worden gehouden zodat er meer geprikt kan worden. D66-fractievoorzitter Rob Jetten verwijst onder meer naar Denemarken, waar een buffer van 10% wordt aangehouden. In Nederland ligt dat percentage hoger. "Dit zijn de weken waarin vaccineren de grootste gezondheidswinst oplevert en waarin het aanhouden van voorraad het duurst is", aldus Jetten. Hij vindt dat de overheid ouderen en kwetsbaren zo snel mogelijk moet vaccineren. D66 wil dat mensen meer vrijheid krijgen in coronatijd. Dat moet door mensen die gevaccineerd zijn meer vrijheid te geven en gratis sneltesten door de overheid te laten verspreiden.

Opiniepeilingen

- Uit **onderzoek van EenVandaag** onder ruim 21.000 leden van het Opiniepanel blijkt dat het draagvlak voor de avondklok sterk is gedaald. 48% steunt het besluit om de avondklok in te trekken, 45% doet dat niet. Het verlengen van de avondklok na de belofte om deze als eerste te schrappen is de belangrijkste reden voor het dalen van het draagvlak. Daarnaast noemt 63% noemt de verlenging van de eenpersoons regel een 'slechte zaak'. Hetzelfde geldt voor de regel dat men buiten met maximaal één ander mag samenkomen. 52% vindt het goed dat het kabinet vooruitloopt op versoepelingen in de toekomst. Een kwart had liever gezien dat het kabinet daar pas over was begonnen zodra dat mogelijk is. Die kleine versoepelingen worden met open armen ontvangen. Het toelaten van meer bezoek in verpleeghuizen waar iedereen is gevaccineerd (88%), de mogelijkheid om met meer volwassenen buiten te sporten (80%) en dat meer klanten in winkels welkom zijn (89%) vinden mensen goed. 57% vindt het moeilijker om alle regels op te volgen.
- Uit **De Telegraaf's Stelling van de Dag** blijkt dat 50% van de respondenten er begrip voor heeft dat grote versoepelingen er de komende weken nog niet inzitten. 47% geeft aan het besluit van het kabinet om voorlopig vast te houden aan de strenge regelgeving niet te snappen. Ook voorstanders van de harde lockdown erkennen dat het coronabeleid van het kabinet soms zwakt, maar onder hen is daar vaak meer begrip voor. 54% durft er nog niet op te vertrouwen dat er over drie weken wél versoepelingen komen als iedereen zich nu nog even goed aan de regels houdt. Veel respondenten beschouwen die belofte als verkiezingspropaganda.
- Uit onderzoek van het **Hart van Nederland-panel** onder ruim 2.300 mensen blijkt dat 69% van de Nederlanders vindt dat Twitter waarschuwingen moet blijven plaatsen bij tweets waarin mogelijke onwaarheden staan, zoals is gebeurd bij een bericht van Forum-leider Thierry Baudet. Hoewel een meerderheid van Nederland waarschuwingen voor mogelijke onwaarheden op social media dus terecht vindt, is 73% van de ondervraagden wel van mening dat grote techbedrijven in de afgelopen jaren te veel macht hebben gekregen.